

Natur og Miljø

Postadresse:
Nordre Kajgade 1
9500 Hobro
Tlf. 97 11 30 00
raadhus@mariagerfjord.dk
www.mariagerfjord.dk

Journalnummer:
01.15.00-P20-1-18

Ref.: Rasmus Fuglsang Frederiksen
Direkte tlf. 97113619
rafre@mariagerfjord.dk

Dato: 6.11.2019

Folketingets Udvalg for Landdistrikter og Øer
og
Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg
Att. Udvalgssekretær Emilie Svendsdatter Mehlsen,
Emilie.Mehlsen@ft.dk

Invitation til studietur ved Glenstrup Sø og Østerkær Bæk

Råd for Lokal Forandring og Mariagerfjord Kommune vil gerne invitere Folketingets Udvalg for Landdistrikter og Øer og Miljø- og Fødevarerudvalget på studietur til Nordjylland. Formålet er at give indsigt i de konkrete erfaringer, som lokale, kommune, landbrugsforening og Landbrugsstyrelse har gjort med multifunktionel jordfordeling.

Ved Glenstrup Sø og Østerkær Bæk i Mariagerfjord Kommune foregår lige nu det fjerde demonstrationsprojekt under Realdania initiativet 'Collective Impact – det åbne land som dobbelt ressource'. Vi kalder vores lokale projekt 'Fælles Forandring – vejen til en bedre brug af det åbne land'.

Hvis man skal sige det meget enkelt, så handler projektet om at sikre en optimering af vores anvendelse af landskabet. Det viser sig, at når vi tager udgangspunkt i landskabets kvaliteter og tænker multifunktionelt, er der store potentialer og synergier i forhold til traditionel sektortilgang. Et centralt værktøj til at indfri mange af disse potentialer er multifunktionel jordfordeling.

Men man når ikke langt, hvis der ikke er lokalt engagement og lokalt ejerskab. Hvis der skal ske de samfundsønskede forandringer i landskabet på et lavt konfliktniveau, skal det give værdi lokalt. Dét har vi gjort os nogle rigtig gode og konkrete erfaringer omkring, og dem vil vi meget gerne dele med Folketingets to udvalg.

Fra "Fælles Forandring" ved vi, at ved at sætte lokal udvikling, attraktiv bosætning og et rentabelt landbrugserhverv højt på dagsordenen, så går det lettere med at finde fælles fodslag og interesse i løsninger for natur, klima og miljø. Når indsatsene kan være med til at gøre det bedre at drive erhverv og bo i landdistrikterne, skaber det opbakning frem for lokal modstand. Det er samfundsøkonomisk attraktivt, og med til at sikre forandringer på et meget lavt konfliktniveau i forhold til andre tilgange.

Derfor vil Råd for Lokal Forandring og Mariagerfjord Kommune gerne invitere både Folketingets Udvalg for Landdistrikter og Øer og Miljø- og Fødevarerudvalget på en fælles studietur til projektområdet. Råd for Lokal Forandring består af lokale, politikere og erhvervsfolk.

Se eventuelt mere om 'Fælles Forandring – vejen til en bedre brug af det åbne land' på projektets hjemmeside: <https://www.mariagerfjord.dk/Projekter/Faellesforandring>

Bag Collective Impact og de fire pilotprojekter står Landbrug & Fødevarer, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Skovforening, KL, Dansk Ornitologisk Forening, Friluftsrådet,

Sportsfiskersamfund, Danmarks Jægerforening, Landdistrikternes Fællesråd, Bæredygtigt Landbrug, DGI, Økologisk Landsforening og Realdania.

Partnerkredsens formand, Søren Møller, og sekretariatsleder, Helga Grønnegaard, vil deltage på dagen i relevant omfang.

Det er historisk, at det er lykkedes at skabe fælles fodslag mellem landbruget, de grønne organisationer, kommunerne og alle øvrige erhvervsdrivende, bosiddende og brugere af det åbne land.

Det er også historisk, at organisationerne vil forpligte sig på, i fællesskab at være med til at sikre gennemførelsen af de nødvendige forandringer.

Vi håber, at vi med ovennævnte korte præsentation af vores projekt har vakt jeres interesse, og at I vil vende tilbage med et ønske om at besøge os. På de næste par sider har vi kort skitseret nogle mulige hovedtemaer.

På vegne af Råd for Lokal Forandring og Mariagerfjord Kommune

Venlig hilsen

Mogens Jespersen
Borgmester

Hovedtemaer på dagen kunne være:

1. Fra en fragmenteret til en helhedsorienteret tilgang til anvendelsen af landskabet.

Vi skal ikke lave handleplaner for klima, vandmiljø og biodiversitet hver for sig og derefter lægge dem ned over landskabet uden en nøje vurdering og afvejning af de lokale forhold. Indsatsen skal være lokalt forankret med ansvar for at forfølge nationale målsætninger. På udvalgte stop i projektområdet ser vi på konkrete muligheder for synergi i målopfyldelse. Her vil vi også drøfte, på hvilken måde fælles viden om lokalområdets og landskabets multifunktionelle potentialer åbner for nye muligheder i forhold til traditionel sektortilgang. Her et eksempel fra Lokal Udviklingsplan:

SKOVREJSNING OG FRUGTPLANTAGE

IDÉ:

Arealer til skov, frugtplantage og rekreativ anvendelse.

FORMÅL:

Sikre område til lokal rekreativ anvendelse og støjdæmpende tiltag for motorvej.

POTENTIALER:

Skovrejsning syd for Glenstrup vil reducere støjen fra motorvejen i Glenstrup. Samtidig vil skovrejsning på landbrugsjord have den miljømæssige fordel, at kvælstoftab mindskes og CO2 lagres.

Det er oplagt, at benytte skovområderne rekreativt ved at lade en sti gå gennem området.

Skovrejsningsområdet ligger strategisk godt mellem landsbyerne Glenstrup og Handest. Området til skovrejsning er et 15 + 10 ha landbrugsareal, som i dag er ejet af en bank. Der er også forslag om at etablere en 'frugtplantage' op til 7,5 ha på et landbrugsareal i den sydvestlige ende af Glenstrup sø. Det vil være et fællesareal, hvor lokale kan høste frugt/bær til eget forbrug, eller

der kan opstå fællesskab om mostfremstilling, syltning eller høstfest. Et nyt forsamlingskøkken i True kan eventuelt understøtte initiativet. Ideen om frugtplantagen kan understøtte fællesskaber om høst af frugt, styrke de rekreative muligheder og gøre området mere attraktivt at bo i.

Skovrejsning og frugtplantage kan begge virke som klimatiltag, der lagrer CO₂, ligesom det øger biodiversiteten i forhold til den nuværende landbrugsdrift. Det vil særligt gøre sig gældende, hvis der er græssende dyr i området, og skovrejsningen foregår ved naturlig tilgroning. Hvis der bliver brugt gamle, bevaringsværdige sorter i frugtplantagen, kan det medvirke til bevaring og formidling af sorterne.

HANDLING:

Det vil være nødvendigt at ændre kommuneplanen, da skovrejsning umiddelbart er

uønsket i området. Skovrejsning kan plantes på sædvanlig vis, muligvis med tilskud, eller etableres ganske billigt ved tålmodighed og naturlig opvækst.

Det skal afklares, hvem der vil være interesseret i at eje skov og frugtplantage efter en jordfordeling.

Det skal overvejes, hvordan offentlig adgang og eksempelvis jagtinteresser håndteres.

Kommunen kan facilitere og rådgive med henblik på at udvikle projektideen, ansøgningsarbejdet og afsøgning af mulighederne for fondstilsbud til projektet.

2. Organisering af en dansk model, der hviler på folkeoplysning, lokaldemokrati og ejerskab.

En jordreform med flersidige arealhensyn er forandring nede fra, der kan opfylde mål og (direktiv)krav ovenfra. Råd for Lokal Forandring vil fortælle om deres erfaringer om betydningen af lokalt ejerskab og netværk – og om, hvordan tilgangen i Fælles Forandring adskiller sig fra andre myndighedsdrevne tiltag.

Råd for Lokal Forandring

Lise Murmann

Landmand, bor ved Glenstrup Sø sydøstlige hjørne, Søbjergvej. Hun er optaget af, at det skal være godt og attraktivt at bo i området – også som ungt menneske – samt finde gode muligheder for landbrugserhvervet.

Eva Friborg

Salgsassistent MultiLine, bor i True. Hun er optaget af foreningslivet og fællesskabet i og omkring True. True skal også i fremtiden være et levende sted, der kan tiltrække nye beboere. Eva er medlem af Forsamlingshusenes Samråd i Mariagerfjord Kommune.

Karen Andersen

Miljøtekniker ved Miljøstyrelsen, bor nord for Glenstrup Sø ved Kravdal. Hun er optaget af naturen, søen og vandmiljøet og mulighederne for at færdes i og opleve naturen, både til fods og i kajak på søen. Landbohaver og natur i haven er også en interesse.

Søren Visti Sørensen

Elektriker, bor i Svenstrup. Han er optaget af fællesskabet, mulighederne for at forbedre landbrugets betingelser, adgang til natur og landskab samt at øge områdets attraktivitet og bosætningsmuligheder. Kontaktled mellem Råd for Lokal Forandring og projektleder.

Erik Christensen

Deltidslandmand, bor ved Østerkær Bæks østlige ende, Randrupvej. Han er optaget af naturpleje, muligheder for at opleve og færdes i naturen samt at gøre området mere interessant for bosiddende såvel som gæster.

Claus S. Nielsen

Agrarøkonom, ægproducent og grossist, bor i Gettrup. Han er optaget af søen og fiskeri, miljøet omkring søen og mulighederne for at færdes ved søen. Formand for Lodsejeforeningen for Glenstrup Sø.

Niels Roloff

Landmand, bor ved Østerkær Bæks udløb i Glenstrup Sø, Gettrupvej. Han er optaget af lodsejernes betingelser og behandling. Har et mindre kvæghold med fokus på afgræsning.

Flemming Rasmussen

Pensioneret skoleleder, bor i Glenstrup. Han er optaget af fællesskaberne i småsamfundene og samspillet med lodsejerne. Formand for Lokalrådet for Glenstrup, Handest og Holmgård og medlem af kommunens Landdistriktsråd og § 17, stk. 4-udvalg om landdistriktudvikling. Næstformand i kommunens Landdistriktsråd.

Politikere

Svend Skifter Andersen

Tidligere lærer og skoleleder i Hobro, bor i Hørby Skoleby. Valgt for Socialdemokratiet, medlem af Udvalg for Kultur og Fritid, og medlem af kommunens Landdistriktsråd.

Jørgen Hammer Sørensen

Smed, bor i Hobro. Valgt for Dansk Folkeparti, formand for Udvalg for Teknik og Miljø.

Erhvervsfolk

Frank Kristensen

Direktør Spar Nord i Hobro. Født og opvokset i Hobro, og bor der stadig.

Tom Madsen

Partner, ejendomsmægler og valuar ved Ejendomsmæglerfirmaet John Frandsen, født og opvokset i True, bor mellem Mariager og Hem.

3. Hvordan kan nationalpolitiske mål og ambitioner opfyldes med større styrke og engagement af kommunalpolitikere?

Kommunalpolitikere i Råd for Lokal Forandring vil fortælle, hvad der skal til, for at de går foran i arbejdet for at indfri ambitioner fra Christiansborg. Lokal udvikling, attraktiv bosætning og et rentabelt landbrugserhverv vil ofte være indgangen til kommunalpolitisk engagement i at udvikle løsninger til langtidsholdbare og omkostningseffektive løsninger for natur, klima og miljø.

Svend Skifter Andersen, valgt i byrådet for Socialdemokratiet, medlem af Udvalg for Kultur og Fritid og Råd for Lokal Forandring

Oplever I forvaltningen af vores landskab som sektoropdelt med forskellige krav til målopfyldelse og økonomiske kasser? Ser I muligheder for at løse op i rammer og regler, og udvikle mere pragmatiske løsninger, uden at det går ud over de samlede resultater og samfundsgevinster?

Der er ingen tvivl om, at de mange støtteordninger er medvirkende til at sætte udviklingen i en bestemt retning - som måske ikke altid er ønskværdig, når den alene er drevet ud fra et økonomisk mål.

Hvordan mærker de øvrige deltagere i Råd for Lokal Forandring, at politikerne er villige til at dele ansvar i udviklingen af lokale løsninger?

Det er vigtigt, at i kommuner med stor andel af landområder, at man er meget opmærksom på, hvordan udviklingen på landet kan understøttes. Derfor er det vigtigt at øge det lokale engagement og finde de stedbundne kvaliteter. De lokale ildsjæle skal kunne mærke, at kommunen vil understøtte de lokale initiativer - også økonomisk. Der kan være mange problemstillinger, der kræver utraditionelle løsninger.

4. Hvordan bliver vandplaner og Natura 2000-planer vedkommende lokalt?

Vi besøger Glenstrup Sø og hører, hvordan der i 'Fælles Forandring' er arbejdet med at gøre "abstrakte myndighedsplaner" forståelige og vedkommende for lokal handling.

Glenstrup Sø samler og giver området dets identitet. Det har været et ønske blandt de lokale, at få mere viden om søens tilstand, og hvad der kan gøres. Ved et temamøde tidligere på året blev målinger mv derfor præsenteret af professor Brian Krovang, Aarhus Universitet. Det blev afsættet til at de lokale og kommunen bedre kunne tale om, hvor er kilderne til næringsstofbelastning, og hvilke målrettede og omkostningseffektive virkemidler skal bringes i spil i dialogen med dem der ejer og brugen søens opland.

Ved at fokusere på fælles viden og dialog er det her lykkedes myndigheder og lodsejere at finde relevante virkemidler i en samskabende dialog.

5. Et paradigmeskifte for roller og samarbejder i det åbne land.

Lokalsamfundet er den største ressource, når det handler om at skabe forandringer. Der er en masse uforløste potentialer i de fleste landskaber, som bare skal findes frem. Men der vil være behov for at understøtte, inspirere og sætte retning for lokalsamfundet, når forandringer skal aktiveres. Råd for Lokal Forandring, Agri Nord, Landbrugsstyrelsen og Mariagerfjord Kommune vil fortælle om erfaringer med at etablere et tæt samarbejde mellem en professionel facilitatorfunktion og de lokale aktører i Råd for Lokal Forandring for at få gang i forandringsprocesser mod fælles mål, der både giver mening lokalt og bidrager til at løse store samfundsudfordringer.

